

make its own mistakes is not merely a *desideratum*: it is an inevitability.« Måske ikke nyt på vore breddegrader, men andetsteds. – Disse afsnit er i øvrigt en skønsm blanding af en præcist argumenterende og en lidt snakkende forfatter; den første hærer prisen.

15. del er løbende kommentarer til aktuelle situationer. Man må ved læsningen erindre, at Samuelson som nævnt optræder endog meget jævnligt med sådanne kommentarer i populært orienterede tidskrifter.

16. del er »Essays in the History of Economics«, mens 17. del er meget spredte notater. 16. del er meget læseværdig, fordi forfatteren for det første skriver underholdende, for det andet åbenbart føler noget særligt netop for teoriehistorisk stof, og for det tredje fordi emnet er så alment og fængslende. Forfatteren må finde sig i, at man noterer en lille gentagelse: Wickseil optræder som en jovial Papa Brahms både ved anmeldelsen af Gårdlunds bog og i Wickseil-forelæsningerne (pp. 1614 og 1685). Skriver man meget, kan det være svært at undgå at citere sig selv – når man nu skriver så godt! Billig sarkasme bør dog vige til fordel for en bemærkning om, at blandt meget andet bør Samuelson prises for at gøre teoriehistorie interessant. Mange vil glæde sig ved at genlæse Econometrica-artiklen om Keynes – »Bless was it in that dawn to be alive/But to be young was very heaven!« Woodsworth – velanbragt.

– Finalen (18. del) er, ja, hvad andet: Metodelære. Ikke fordi der står så meget, som i dag er nyt. Men i høj grad læseværdigt. Når det ikke virker nyt, er forklaringen den enkle og gode: Vort fag går fremad og det, som for 20 år siden på nogle virkede kunstigt eller krampagtigt, er i dag en selvfølge. Matematik og økonomi er ikke længere for hine enkelte, men et selvfølgelig sprog, på hvilket man kan kommunikere og analysere.

Det er tiden, som afgør, hvilke klassikere vi skal leve med og give videre. På undertegnede reoler er *Foundations* forlængst flyttet op mellem »klassikerne«. På for-

siden af *Foundations* står et citat af J. Willard Gibbs: »Mathematics is a Language«. På side 1751 får man forklaringen: Gibbs var Yale-professor og ved en debat om, hvorvidt man af visse studerende skulle kræve matematik eller sprog, greb han ind med ovenstående replik.

Der er sket en hel del, fordi dette synspunkt nu er almindeligt anerkendt. I dette fremskridt har Samuelson sin store andel. Små to tusind sider vidner herom.

*P. Norregaard Rasmussen.**

* Professor ved Københavns Universitet.

Friedrich A. Lutz: The Theory of Interest. D Reidel Publishing Company, Dordrecht - Holland 1967. 336 sider. Pris: 45,00 gld.

Dette er en engelsk 2. udg. af Lutz's *Zinstheorie* (1956), som i flere år var lærebog for polit. er og som kun få blev gode venner med. I undertitlen hedder det »2. og forbedrede udgave«. At det drejer sig om en sådan kan ikke diskuteres. I pædagogisk henseende har bogen ganske vist aldrig været helt vellykket. Den var og er fortsat svær. Men det er en forbedret udgave i den forstand, at der er taget hensyn til ny litteratur om dette fortærskede, men centrale emne.

Som allerede flere har gjort opmærksom på, er det forunderligt, at for det første synes alle at være enige om, at renten betyder praktisk talt intet for husholdningernes afgørelse om konsum ctr. opsparing. I vort samfund er denne afgørelses betydning allerede reduceret stærkt ved, at den samlede opsparing kun i ringe omfang bestemmes ved den i stolen tilbage-læned, der vurderer fremtidigt konsum ctr. nutidigt. Den offentlige sektor, aktieselskaber og private erhvervsdrivende – og disse dækker langt mere end trefjerdedel af samlet bruttoopsparing – handler ikke på denne afslappede måde.

For det andet gælder, at på investerings-siden er der ligeledes – om end måske knap

make its own mistakes is not merely a desideratum: it is an inevitability.« Måske ikke nyt på vore breddegrader, men andetsteds. – Disse afsnit er i øvrigt en skønsm blanding af en præcist argumenterende og en lidt snakkende forfatter; den første hærer prisen.

15. del er løbende kommentarer til aktuelle situationer. Man må ved læsningen erindre, at Samuelson som nævnt optræder endog meget jævnlige med sådanne kommentarer i populært orienterede tidskrifter.

16. del er »Essays in the History of Economics«, mens 17. del er meget spredte notater. 16. del er meget læseværdig, fordi forfatteren for det første skriver underholdende, for det andet åbenbart føler noget særligt netop for teoriehistorisk stof, og for det tredje fordi emnet er så alment og fængslende. Forfatteren må finde sig i, at man noterer en lille gentagelse: Wickseil optræder som en jovial Papa Brahms både ved anmeldelsen af Gårdlunds bog og i Wickseil-forelæsningerne (pp. 1614 og 1685). Skriver man meget, kan det være svært at undgå at citere sig selv – når man nu skriver så godt! Billig sarkasme bør dog vige til fordel for en bemærkning om, at blandt meget andet bør Samuelson prises for at gøre teoriehistorie interessant. Mange vil glæde sig ved at genlæse Econometrica-artiklen om Keynes – »Bless was it in that dawn to be alive/But to be young was very heaven!« Woodsworth – velanbragt.

– Finalen (18. del) er, ja, hvad andet: Metodelære. Ikke fordi der står så meget, som i dag er nyt. Men i høj grad læseværdigt. Når det ikke virker nyt, er forklaringen den enkle og gode: Vort fag går fremad og det, som for 20 år siden på nogle virkede kunstigt eller krampagtigt, er i dag en selvfølge. Matematik og økonomi er ikke længere for hine enkelte, men et selvfølgelig sprog, på hvilket man kan kommunikere og analysere.

Det er tiden, som afgør, hvilke klassikere vi skal leve med og give videre. På undertegnede reoler er *Foundations* forlængst flyttet op mellem »klassikerne«. På for-

siden af *Foundations* står et citat af J. Willard Gibbs: »Mathematics is a Language«. På side 1751 får man forklaringen: Gibbs var Yale-professor og ved en debat om, hvorvidt man af visse studerende skulle kræve matematik eller sprog, greb han ind med ovenstående replik.

Der er sket en hel del, fordi dette synspunkt nu er almindeligt anerkendt. I dette fremskridt har Samuelson sin store andel. Små to tusind sider vidner herom.

P. Norregaard Rasmussen.*

* Professor ved Københavns Universitet.

Friedrich A. Lutz: The Theory of Interest. D Reidel Publishing Company, Dordrecht - Holland 1967. 336 sider. Pris: 45,00 gld.

Det er en engelsk 2. udg. af Lutz's *Zinstheorie* (1956), som i flere år var lærebog for polit. er og som kun få blev gode venner med. I undertitlen hedder det »2. og forbedrede udgave«. At det drejer sig om en sådan kan ikke diskuteres. I pædagogisk henseende har bogen ganske vist aldrig været helt vellykket. Den var og er fortsat svær. Men det er en forbedret udgave i den forstand, at der er taget hensyn til ny litteratur om dette fortærskede, men centrale emne.

Som allerede flere har gjort opmærksom på, er det forunderligt, at for det første synes alle at være enige om, at renten betyder praktisk talt intet for husholdningernes afgørelse om konsum ctr. opsparing. I vort samfund er denne afgørelses betydning allerede reduceret stærkt ved, at den samlede opsparing kun i ringe omfang bestemmes ved den i stolen tilbage-lænedede, der vurderer fremtidigt konsum ctr. nutidigt. Den offentlige sektor, aktieselskaber og private erhvervsdrivende – og disse dækker langt mere end trefjerdedel af samlet bruttoopsparing – handler ikke på denne afslappede måde.

For det andet gælder, at på investerings-siden er der ligeledes – om end måske knap

så højstemt – enighed om, at renten ikke er af afgørende betydning.

Men dette hindrer ikke, at renteteorien er indfaldsvejen til den centrale makroteori. Det er paradoksalt, men rigtigt. Lutz viser det – som mange før ham. Bogens mest værdifulde bidrag var (og er) en omhyggelig gennemgang af renteteoriens udvikling. Man var ilde stedt, om ikke nogen påtog sig dette slid, at referere loyalt hvad andre har ment og sætte tidligere teori i perspektiv.

I den nye udgave er tilføjet en fremstilling af *rentestrukturen*. Tilføjes er ikke tilfredsstillende af den gode grund, at dette ikke kan gøres uden at gå i detaljer vedrørende kapitalmarkedets institutionelle struktur. Dette hindrer ikke, at der på et abstrakt niveau gives en analyse, som formentlig kan vise sig givtig ved en mere konkret analyse.

Hvis dette ikke er en helt ideel lærebog, er det dog fortsat – og i 2. udg. endnu mere – en ualmindelig god og dybtgående introduktion til teorien om det for al makroøkonomisk teori så forunderligt centrale: Renten.

*P. Nørregaard Rasmussen.**

* Professor ved Københavns Universitet.

Ethel Shanas, Peter Townsend, Dorothy Wedderburn, Henning Friis, Poul Milhoj, Jan Stehouwer: Old People in Three Industrial Societies. Routledge & Kegan Paul, London 1968. 478 sider. Pris: £ 4/4/0.

I 1962 gennemførte Socialforskningsinstituttet en landsomfattende interviewundersøgelse blandt ældre mennesker i Danmark. Resultaterne er fremlagt i foreløbig fem publikationer (*De ældres levevilkår I-V*, Socialforskningsinstituttets publikationer nr. 17, 23, 28, 29 og 33), og en sjette er under udarbejdelse. Undersøgelsen har søgt at klarlægge en lang række aspekter af de ældres levevilkår. Man har således interesseret sig for de ældres økonomiske forhold, deres deltagelse i arbejdslivet, evnen til at klare dagligdagens praktiske gøremål, helbred og

familieforhold. Undersøgelsen har ikke blot haft betydelig praktisk interesse ved at give et detaljeret billede af de ældres situation, men har på en række områder også haft stor teoretisk interesse.

Sideløbende med den danske undersøgelse blev tilsvarende undersøgelser gennemført i USA og England. Nu foreligger en samlet bearbejdelse af de tre undersøgelser. Alle de nævnte forhold vedrørende de ældres levevilkår er medtaget, men som naturligt er, analyseres materialet ud fra en komparativ synsvinkel.

Hovedresultatet er en påvisning af, at den almindelige opfattelse af de ældre som en homogen gruppe, hvis medlemmer er ret isolerede, og hvis tilværelse er præget af betydelige vanskeligheder, ikke er rigtig. Tværtimod finder man, at hovedparten af de tre landes indbyggere på 65 år og derover i høj grad er integreret i det øvrige samfund. Men på den anden side findes en mindre gruppe, der er isoleret og på en lang række områder vanskeligt stillet.

Bogens tyngdepunkt må siges at være de familiesociologiske kapitler, hvor man tester og videreudvikler de arbejdshypoteser, der opstilledes i sidste halvdel af 1950'erne og begyndelsen af 60'erne. Der fremkom på daværende tidspunkt en række undersøgelser af familierelationer i specielle befolkningsgrupper. Resultaterne af disse undersøgelser var alle i modstrid med den herskende »familiepessimisme«, ifølge hvilken industrialiseringen havde en desintegrerende effekt på »the extended family« og en isolerende effekt på kernefamilien. Begrebet »extended family«, der også spiller en betydelig rolle i den nu udkomne tværnationale undersøgelse, dækker over en familietype, der er mere omfattende end kernefamilien, og som består af en gruppe stægtninge, der har næsten daglig kontakt med hinanden. »The extended family« kan bestå af en, to eller flere husstande.

I såvel USA, England som Danmark finder man en høj grad af integration i familien, selv om antallet af tregenerationshusstande er lavt. Mellem 40 og 50 % af de ældre, der har børn, har således et af disse